

Братчук Л. М.

Национальная академия аграрных наук Украины

ОБЪЕКТЫ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СОСТАВЕ НЕМАТЕРИАЛЬНЫХ АКТИВОВ: КРИТЕРИИ И ПОРЯДОК ИХ ПРИЗНАНИЯ

Резюме

В статье уточнена сущность нематериальных активов в интерпретации интеллектуального капитала. Исследованы и проанализированы критерии признания объектов инновационной деятельности в составе нематериальных активов по отечественным и международным правилам. Дополнены критерии признания объектов инновационной деятельности в составе нематериальных активов, полученные в процессе разработки с целью их объективного учетного отражения.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, инновационная деятельность, нематериальные активы, критерии признания, бухгалтерский учет.

Bratchuk L. M.

National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

OBJECTS OF INNOVATION ACTIVITIES AS PART OF INTANGIBLE ASSETS: CRITERIA AND ORDER OF THEIR RECOGNITION

Summary

The article clarifies the essence of intangible assets in the interpretation of intellectual capital. The criteria of recognizing objects of innovation activities as part of intangible assets are explored according to both Ukrainian and international rules. For effective accounting purposes, the criteria of recognizing objects of innovation activities as part of intangible assets are complemented.

Keywords: intellectual capital, innovation activities, intangible assets, criteria of recognition, accounting.

УДК 657.47

Височан О. О.

Національний університет «Львівська політехніка»

ВИТРАТИ НА ФАНДРАЙЗИНГ ЯК ВАГОМИЙ СКЛАДНИК ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ОРГАНІЗАЦІЙ НЕПРИБУТКОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

У статті розкрито поняття витрат на фандрайзинг як об'єкта бухгалтерського обліку, під якими розуміємо витрати некомерційної організації, пов'язані з її діяльністю щодо пошуку та залучення ресурсів для реалізації соціально важливих проектів та забезпечення поточних потреб. Наведено номенклатуру таких витрат (витрат на пошук донора, витрат на підготовку та подання проекту і витрати, пов'язані з отриманням ресурсів) та позиціоновано їх в сукупності трансакційних витрат небюджетних неприбуткових організацій. Запропоновано матричне представлення трансакційного характеру витрат на фандрайзинг. **Ключові слова:** фандрайзинг, витрати на фандрайзинг, трансакційні витрати, небюджетні неприбуткові організації.

Постановка проблеми. Небюджетні неприбуткові організації є об'єктивно зумовленою та реально необхідною ланкою ринкового механізму. Рівень ефективності їхньої діяльності є каталізатором структурних зрушень в економіках нового типу. Вони покликані сприяти раціональному розподілу ресурсів усередині держави, залученню коштів ззовні, вирішенню соціальних завдань, упровадженню проектів інноваційного характеру тощо.

Важливість місії небюджетних неприбуткових організацій визначає їх особливий статус серед інших економічних суб'єктів, висуває додаткові вимоги до законодавчого регулювання діяльності, породжує додаткові виклики до обліку та аналізу, актуалізує наукові дослідження, спрямовані на вирішення найбільш нагальних управлінських проблем, пов'язаних з їх функціонуванням. Небюджетні неприбуткові організації не можуть і не повинні перебирати на себе функції держави, однак сприяють, у розумно окреслених межах, максимально повній та ефективній реалізації останніх. Водночас подібно до комерційних під-

приємств вони мають більше можливостей інноваційного розвитку у відповідь на запити постіндустріальної інформаційної економіки.

Функціональне різноманіття організацій неприбуткового сектору економіки створює передумови для ґрунтовного дослідження та об'єктивного аналізу особливостей управління ними, у тому числі і стосовно інформаційного забезпечення, базою якого є дані бухгалтерського обліку. До останнього часу проблематика обліку небюджетних неприбуткових організацій часто залишалася поза увагою вітчизняних науковців. Уважалося, що ця сфера обліку не викликає особливих проблем організаційного чи методологічного характеру. Водночас, як показує досвід, практикуючи бухгалтери зіштовхуються із завданнями, від правильності вирішення яких безпосередньо залежить успішність діяльності організації у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментом для сучасних досліджень у сфері організації і методики обліку в некомерційних орга-

нізаціях стали праці Н.В. Глебової, Н.О. Гури, Ю.В. Кірсанової, О.В. Кравченко та ін.

Водночас залишається потреба в розвитку теоретичних та прикладних аспектів обліку витрат на пошук та залучення фінансування діяльності небюджетних неприбуткових організацій у руслі новітніх теорій бухгалтерського обліку, зокрема інституційної.

Оскільки небюджетні неприбуткові організації не займаються комерційною діяльністю, їх фінансування не може бути забезпеченим доходами від реалізації. Пошук такого фінансування, або фандрайзинг, перетворюється для таких організацій у життєву необхідність.

Мета статті полягає у дослідженні облікових аспектів фандрайзингу з виокремленням таких основних завдань:

- предствалення авторського визначення поняття «витрати на фандрайзинг» із точки зору облікового підходу;
- категоризація та встановлення номенклатури витрат на фандрайзинг за його етапами;
- дослідження принципів та методики облікового відображення витрат на фандрайзинг як складника трансакційних витрат небюджетної неприбуткової організації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фандрайзинг є сукупністю заходів, спрямованих на залучення ресурсів, необхідних для реалізації завдань некомерційної організації. Залежно від видів ресурсів фандрайзинг може розглядатися в двох аспектах: у широкому, коли організація здійснює пошук грошових, матеріальних, людських та інших ресурсів, та у вузькому, коли об'єктом є лише фінансові ресурси.

Грунтовний аналіз наявних визначень поняття «фандрайзинг» проведений у роботах А.А. Аллетдінової та М.С. Кравченко [1], О.В. Чернявської та А.М. Соколової [2], В.О. Огородник [3].

Вичерпний перелік ресурсів, які можуть потенційно бути задіяними в процесі фандрайзингу, знаходимо у роботі [4, с. 139]: гроші (внутрішні ресурси, членські внески, зароблені кошти, гранти, збір приватних пожертв, спеціальні заходи, заплановані пожертви); товари (вживані, нові, придбані з іншими некомерційними організаціями); люди (правління, члени організації, добровольці, залучені працівники, штатні працівники, консультанти, скеровані органами влади чи підприємницькими структурами); послуги (безкоштовні або пільгові, спільна з іншими організаціями оплата послуг, бартерні послуги); інформація; приміщення; обладнання.

Важливо зрозуміти, що за своєю сутністю фандрайзинг відрізняється від пошуку інвестицій, оскільки на відміну від інвесторів, які переслідують мету отримання прибутку, донори фінансують некомерційні проекти. У такому разі, калькування методик, способів, принципів залучення інвестиційних коштів на площину неприбуткової сфери є неприйнятним.

Найбільш поширеними формами фандрайзингу є гранти, пожертви, спонсорство тощо. Донорами можуть виступати приватні підприємства, фізичні особи, міжнародні фонди та ін.

Кожна фандрайзингова кампанія має строго встановлені завдання, відповідно до яких виділяються два основних види фандрайзингу:

1) проектний, якщо завдання фандрайзингу зводяться до надходження конкретних коштів під реалізацію проектів. Цей вид фандрайзингу є найбільш зручною формою залучення коштів як для

некомерційної організації, так і для сторони, що здійснює фінансування;

2) оперативний – спрямування залучених коштів на покриття поточних витрат. Найчастіше такий вид фандрайзингу застосовується некомерційними організаціями, які знаходяться в критичному фінансовому стані [5, с. 255].

Фандрайзинг може бути внутрішнім і зовнішнім. У першому випадку розробкою і реалізацією стратегії пошуку фінансування співробітники некомерційної організації займаються самостійно. У другому випадку – це один із напрямів консалтингової діяльності, коли пошук фінансування здійснюється за допомогою залучення професійних консультантів по фандрайзингу – фандрайзерів [6, с. 53].

На здійснення фандрайзингу неприбуткова організація витрачає власні кошти, облікове відображення і контроль над рухом яких є важливим бухгалтерським завданням.

Мультидисциплінарна сутність фандрайзингу полягає в мобілізації внутрішніх ресурсів організації (як фінансових, так і нефінансових) для залучення зовнішнього фінансування з метою реалізації її оперативних і стратегічних завдань некомерційного характеру (рис. 1).

Рис. 1. Логіко-цільовий підхід до сутності реалізації фандрайзингу в некомерційних неприбуткових організаціях

Джерело: власна розробка

Некомерційна організація за наявності належних ресурсів формує фандрайзингову групу, до якої входять працівники з відповідними функціональними повноваженнями, досвідом та авторизацією, з можливим залученням зовнішніх консультантів, яка готує проект та програму дій, під які залучатимуться кошти. У разі задоволення заявки отримане фінансування використовується строго за цільовим призначенням для реалізації наперед установленої мети та цілей діяльності. Отриманий соціально-економічний ефект оцінюється, зіставляється з плановими завданнями, проводиться детальний аналіз помилок (за їх наявності), формуються звіт для донора і висновки для покращення подальшої діяльності.

Витрати фандрайзингу – це витрати некомерційної організації, пов'язані з її діяльністю щодо пошуку та залучення ресурсів для реалізації соціально важливих проектів та забезпечення поточних потреб.

Пропонується виділяти такі категорії витрат на фандрайзинг:

- 1) витрати на пошук донора:
 - витрати на планування кампанії;
 - витрати на прогнозування потенційних донорів;

– витрати на пошук інформації для розробки проекту тощо.

Переважно це витрати комунікаційного характеру: телефонні дзвінки, використання Інтернету, відрядження, участь у тренінгах, ведення перемовин;

2) витрати на підготовку та подання проекту. Насамперед це заробітна плата проектного менеджера та нарахування на неї, однак до цієї категорії витрат можуть належати також витрати на придбання канцелярського приладдя, амортизацію комп'ютерної та іншої офісної техніки, витрати на освітлення, опалення, оренду та ін., що передбачають розподіл за наперед установленими й офіційно затвердженими в організації методиками;

3) витрати, пов'язані з отриманням ресурсів: оплата банківських послуг, витрати юридичного та консультативного характеру.

Такий підхід дасть змогу оптимізувати процес залучення ресурсів відповідно до стратегії розвитку небюджетної неприбуткової організації.

Оскільки витрати фандрайзингу передусім пов'язані з характером та організацією господарської діяльності неприбуткових організацій, для ґрунтовного дослідження їх поведінки та відображення в обліку в нагоді стають вагомими напрацювання в неінституціональній теорії фірми, центральним поняттям якої є «трансакційні витрати».

Дефініція та класифікація трансакційних витрат досліджувалися в працях [7–10 та ін.], зокрема в обліковому аспекті – [11–14 та ін.]. Автори доходять висновку про неоднозначність наукових підходів до встановлення категорії трансакційних витрат, однак сходяться на думці щодо їх суттєвого впливу на прийняття управлінських рішень.

Найбільш розповсюдженою в економічній літературі є наведена нижче типологія, що включає п'ять типів трансакційних витрат:

1) витрати пошуку інформації. Витрати включають витрати часу і ресурсів, необхідних для проведення пошуку, та витрати, що є наслідком неповноти недосконалості отриманої інформації;

2) витрати проведення переговорів. Основний інструмент економії цього виду витрат – стандартні (типові) договори;

3) витрати виміру. До них належать витрати на відповідну вимірну техніку, проведення безпосередньо виміру та витрати від помилок;

4) витрати специфікації та захист прав власності. До цієї категорії належать витрати на утримання судів, арбітражу, державних органів, витрати часу і ресурсів, необхідних для відновлення порушених прав, а також від недосконалості їх специфікації та ненадійного захисту;

5) витрати опортуністичної поведінки (враховують фактор ухилення агента від роботи, корупцію або шантаж тощо) [15, с. 86–87].

Характер господарського процесу	Інформаційні витрати на фандрайзинг (інформаційний розріз)	Договірні витрати на фандрайзинг (договірний розріз)	Правові витрати на фандрайзинг (правовий розріз)
Послідовність етапів господарського процесу			
Рахунки 39 «Витрати майбутніх періодів», 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші операційні витрати» або виділення окремого субрахунку з відповідною аналітикою			
Витрати на пошук донора (пошуковий горизонт)	Витрати на пошук інформації про потенційних донорів (переважно витрати на телефон, Інтернет та ін.) [квадрант витрат на пошук інформаційного забезпечення]	Витрати на формування проектної команди та планування фандрайзингової кампанії [квадрант витрат на пошук технічного й організаційного забезпечення]	Витрати на оцінку та усунення потенційних загроз юридичного та бюрократичного характеру [квадрант витрат на пошук правового забезпечення]
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">1. Мобілізація внутрішніх ресурсів для пошуку зовнішнього фінансування</div>			
Витрати на підготовку та подання проекту (проектний горизонт)	Витрати на пошук інформації для розробки проекту [квадрант витрат на підготовку проектною інформації]	Заробітна плата проектних менеджерів та нарахування на неї, амортизація офісної та комп'ютерної техніки [квадрант витрат на розробку проекту]	Витрати на захист прав власності та сертифікацію (за необхідності) [квадрант витрат на легалізацію проекту]
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">2. Залучення зовнішнього фінансування для забезпечення соціально-економічного ефекту</div>			
Витрати, пов'язані з отриманням ресурсів (ресурсний горизонт)	Витрати на отримання інформації про обслуговуючий банк, потенційних консультантів та реалізаторів проектних вимог [квадрант витрат на отримання інформації про ресурси]	Витрати на підписання договору про отримання і використання коштів, витрати на оплату банківських послуг [квадрант витрат на фізичне отримання ресурсів]	Витрати на юридичний та консультативний супровід [квадрант витрат на правове супроводження отримання ресурсів]
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 0 auto;">3. Отримання соціально-економічного ефекту</div>			

Рис. 2. Матричне представлення трансакційного характеру витрат на фандрайзинг

Джерело: власна розробка

Ю. Коваленко виділяє такі групи трансакційних витрат: дослідження ринку (маркетингові дослідження); пошук ідей; пошук необхідних ресурсів; отримання прав власності; організація й управління створеним інститутом; вихід на ринок; діяльність на ринку; забезпечення ліквідності, дохідності, безпеки і зростання акумульованого капіталу; відносини з партнерами і клієнтами; звітність, сплата податків і платежів; захист прав власності; взаємовідносини з регуляторами, саморегульованими організаціями тощо; закриття бізнесу [16, с. 82].

Грунтуючись на дослідженнях М.М. Шигун [17, с. 230–232], можна стверджувати, що витрати на фандрайзинг як елемент трансакційних витрат небюджетних неприбуткових організацій за ознакою характеру господарських процесів можна розділити на: інформаційні (включають процеси надання та отримання інформації), договірні (пов'язані з налагодженням економічних та виробничих бізнес-зв'язків, укладанням договорів) та правові (пов'язані з вимушеним супроводженням господарської діяльності, що викликана правовими політичними або іншими умовами ведення бізнесу на певній території країни або за її межами). Прив'язка до етапів господарського процесу дає можливість сформувати матрицю витрат (рис. 2), яка покликана структурувати види фандрайзинг-витрат відповідно до їх трансакційної сутності.

На етапі пошуку донора (пошуковий горизонт) витрати фандрайзингу носять високоризиковий характер і списуються на витрати періоду. Водночас їхня частка у загальних витратах на фандрайзинг є незначною. Основним завданням бухгалтерської служби на цьому етапі є вчасне документування та відображення на рахунках обліку здійснених витрат.

На етапі підготовки та подання проекту (проектний горизонт) ймовірність отримання фінансування, як і успішність самого проекту, залишається неочевидною. Як свідчить практика, більшість заявок відхиляється, а тому невизначеність кінцевого результату значна. Частка цих витрат є вагомою, а тому важливим є раціональний механізм їх оцінки, розподілу та облікового відображення. Економічно доцільним для акумулювання витрат проектного горизонту використовувати рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів», подальший розподіл яких залежатиме від рішення, прийнятого по конкретному проекту.

На етапі отримання ресурсів (ресурсний горизонт) більшість витрат носять організаційний характер. Їх можна прямо віднести до конкретного проекту, однак умови отримання фінансування можуть містити певні обмеження щодо порядку відшкодування таких витрат.

Висновки. Фандрайзинг є засобом для реалізації небюджетною неприбутковою організацією власної місії. Його практичне використання неможливе без здійснення витрат, які зазвичай становлять значну частку у сукупних витратах суб'єкта. Встановлено, що їх поділ на витрати на пошук донора, підготовку та подання проекту, а також на витрати, пов'язані з отриманням ресурсів, дають змогу упорядкувати обліковий процес в організаціях некомерційного сектора, а також забезпечують подальшу деталізацію об'єктів обліку з виділенням дев'яти субкатегорій. Кожна із цих субкатегорій містить характеристику витрат на фандрайзинг виходячи з горизонту (пошукового, проектного, ресурсного) та розрізу (інформаційного, договірного, правового) господарського процесу.

Список літератури:

1. Аллетдинова А.А. Развитие краутфандинга и фандрайзинга в инновационной экономике: теоретический и концептуальный аспекты / А.А. Аллетдинова, М.С. Кравченко // Инвестиции и инновации. – 2016. – № 2. – С. 112–116.
2. Чернявська О.В. Фандрайзинг : [навч. посіб.] / О.В. Чернявська, А.М. Соколова ; 2-е вид., доопрац. та доп. – К. : Алерта, 2015. – 272 с.
3. Огородник В.О. Фандрайзинг – інструмент активізації соціально-відповідальної взаємодії суб'єктів суспільних відносин / В.О. Огородник // Економіка і організація управління. – 2014. – № 1–2 (17–18). – С. 195–199.
4. Ткалич Г.И. О системе финансирования образовательных учреждений в условиях модернизации / Г.И. Ткалич, Е.В. Бесфамильная, Е.В. Дмитриева // Вестник ЮРГТУ (НПИ). – 2011. – № 4. – С. 137–142.
5. Фейгельман Н.В. Фандрайзинг в системе деятельности некоммерческих организаций / Н.В. Фейгельман // Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки. – 2010. – № 2–1. – С. 253–257.
6. Грабчак О.В. Фандрайзингова діяльність як альтернативний засіб залучення коштів у соціальну сферу / О.В. Грабчак // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». – 2014. – Вип. 31. – С. 51–54.
7. Коцкулич Т. Трансакційні витрати: основні аспекти теорії трансакційних витрат як фактора оптимізації діяльності підприємств / Т. Коцкулич // Економіст. – 2014. – № 7. – С. 36–39.
8. Очеретько Л.М. Трансакційні витрати як об'єкт управлінського обліку / Л.М. Очеретько, А.О. Корінець // Інноваційна економіка. – 2013. – № 1(39). – С. 289–293.
9. Кириєнко А.І. Трансакції та трансакційні витрати: визначення та класифікації / А.І. Кириєнко // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – № 3(13). – С. 76–80.
10. Євтушенко О.В. Теоретико-економічні підходи до класифікації трансакційних витрат / О.В. Євтушенко // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2013. – № 1042. – С. 94–98.
11. Литвиненко В.С. Трансакційні витрати як інноваційний об'єкт обліку й контролю / В.С. Литвиненко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес». – 2013. – Вип. 181(3). – С. 150–155.
12. Ющак Ж.М. Підходи до класифікації трансакційних витрат для потреб бухгалтерського обліку / Ж.М. Ющак // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, аналізу і контролю. – 2009. – № 2(14). – С. 235–245.
13. Макарович В.К. Трансакційні витрати: обліковий аспект / В.К. Макарович, Т.Ю. Климко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 3(44). – С. 180–182.
14. Ющак Ж.М. Трансакційні витрати договірного процесу: облікове відображення / Ж.М. Ющак // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2010. – № 2(52). – С. 219–221.
15. Данько М.С. Методологічні особливості оцінки рівня трансакційних витрат у науково-інноваційній сфері / М.С. Данько // Економіка і прогнозування. – 2004. – № 1. – С. 86–97.
16. Коваленко Ю. Трансакційні витрати у фінансовому секторі економіки / Ю. Коваленко // Ринок цінних паперів України. – 2011. – № 3–4. – С. 79–85.
17. Шигун М.М. Бухгалтерський облік трансакційних витрат: проблеми визначення поняття і класифікації / М.М. Шигун // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, аналізу і контролю. – 2009. – № 2(14). – С. 224–234.

Височан О. О.

Национальный университет «Львовская политехника»

РАСХОДЫ НА ФАНДРАЙЗИНГ КАК ВЕСОМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ТРАНСАКЦИОННЫХ ИЗДЕРЖЕК ОРГАНИЗАЦИЙ НЕПРИБЫЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ

Резюме

В статье раскрыто понятие расходов на фандрайзинг как объекта бухгалтерского учета, под которыми понимаем расходы некоммерческой организации, связанные с ее деятельностью по поиску и привлечению ресурсов для реализации социально-весомых проектов и обеспечения текущих нужд. Приведена номенклатура таких расходов (расходы на поиск донора, расходы на подготовку и представление проекта и расходы, связанные с получением ресурсов) и позиционировано их в совокупности транзакционных издержек небюджетных неприбыльных организаций. Предложено матричное представление транзакционного характера расходов на фандрайзинг.

Ключевые слова: фандрайзинг, расходы на фандрайзинг, транзакционные издержки, небюджетные неприбыльные организации.

Vysochan O. O.

Lviv Polytechnic National University

THE COST OF FUNDRAISING AS A SIGNIFICANT COMPONENT OF TRANSACTION COSTS IN ORGANIZATIONS OF THE NONPROFIT SECTOR OF THE ECONOMY

Summary

Defined the concept of cost of fundraising as an object of accounting, under which understand the cost of non-profit organizations related to her work on search and attraction of resources for realization of socially important projects and meet current needs. Given the range of such costs – costs of search for a donor, costs for the preparation and presentation of the project and the costs associated with obtaining resources – and positioned them in the aggregate, of transaction costs non-budget non-profit organizations. The proposed matrix representation of the transactional nature of the costs to fundraising.

Keywords: fundraising, fundraising costs, transaction costs, non-budget non-profit organization.

УДК 657.6

Макурін А. А.

Национальный гірничий університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВУГЛЕВИДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті наведено основні критерії визнання основних засобів, що полягають у тому, що вони виступають основним складником активів, мають мету використання та встановлений граничний термін тривалості використання, матеріальну форму, встановлену граничну вартість. Визначено, що класифікація основних засобів виступає одним із методів їх пізнання, вивчення та узагальнення інформації. Отже, залежно від правильно застосованої класифікації основних засобів можна визначити та оптимізувати їх структуру, забезпечити ефективне використання основних засобів. Ідентифікація приналежності об'єкта до основних засобів та їх класифікація дають змогу визначити етапи, методи, прийоми перевірки основних засобів відповідно до того, що затрати часу мають бути мінімальними. Запропоновано алгоритм проведення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємствах вуглевидобувної промисловості, впровадження якого дасть змогу вдосконалити в цілому процедуру внутрішнього аудиту цієї галузі промисловості.

Ключові слова: основні засоби, класифікація основних засобів, облік, внутрішній аудит.

Постановка проблеми. Наявна класифікація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку, яку наведено у П(с)БО 7 «Основні засоби», вже морально застаріла та перестає відповідати потребам сучасного обліку, який формується та змінюється. Так, для стандартизації вітчизняного обліку, згідно з міжнародним досвідом, відбувається трансформація наявної моделі ведення обліку. Це в подальшому зумовлює виділення та створення таких напрямів в обліку, як соціальний бухгалтерський облік та природоохоронний бухгалтерський облік. Це відбувається в умовах сталого розвитку зеленого виробництва за кордоном. Стандартизація обліку, згідно з міжнародними принципами, впливає не тільки на ведення вітчизняного обліку, а й на функціонування під-

приємства в цілому. Основні засоби на підприємствах вуглевидобувної промисловості починають використовувати не тільки для здійснення основної діяльності, але й під час здійснення додаткової діяльності вуглевидобувних підприємств. Виділяють основні засоби соціального призначення та основні засоби природоохоронного призначення.

Отже, постає необхідність у формуванні адекватних та сучасних критеріїв визнання основних засобів із подальшою класифікацією, що, своєю чергою, сприяє розвитку та вдосконаленню проведення внутрішнього аудиту основних засобів на підприємствах вуглевидобувної промисловості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Те, що основні засоби визнаються частиною майна, зазначав ще А. Сміт. Такий критерій, як три-